

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(listopad 2024)

★ Nový průzkum Eurobarometr ukazuje rekordně vysokou důvěru v EU za poslední roky

Nejnovější průzkum Eurobarometr, který byl zveřejněn dne 29. listopadu, ukazuje nejvyšší úroveň důvěry v Evropskou unii od roku 2007 a historicky nejvyšší podporu eura. Rovněž z něj vyplývá, že Evropané hledí do budoucnosti s větším optimismem. S ohledem na současné globální výzvy by uvítali, aby byla Unie silnější a nezávislejší. Unii spíše důvěřuje 51 % Evropanů, což je nejlepší výsledek od roku 2007. Důvěra v EU je nejvyšší mezi mladými lidmi ve věku 15–24 let (59 %). 51 % Evropanů dále uvedlo, že důvěřuje Evropské komisi, což je další nejlepší výsledek za 17 let. Téměř tři čtvrtiny respondentů (74 %) uvádí, že se cítí být občany Unie, tedy dosud nejvíce za více než dvě desetiletí. Kromě toho více než šest z deseti občanů EU (61 %) vidí budoucnost EU optimisticky. Současně 44 % evropských občanů vnímá EU pozitivně, zatímco 38 % nemá v tomto ohledu vyhraněný názor a 17 % ji vnímá negativně.

Podle Evropanů by hlavní prioritní oblastí činnosti EU ve střednědobém horizontu měla být bezpečnost a obrana (33 %), následovaná migrací (29 %), hospodářstvím (28 %), klimatem a životním prostředím (28 %) a zdravím (27 %). Zároveň si 44 % evropských občanů myslí, že největší pozitivní dopad na jejich život v krátkodobém horizontu bude mít zajištění míru a stability, následuje zajištění dodávek potravin, zdraví, průmyslová výroba v EU a zvládnutí migrace (obojí 27 %). Pokud jde o konkrétní environmentální oblasti, v nichž by EU měla jednat, Evropané se domnívají, že na prvním místě by měla upřednostnit obnovitelné zdroje energie (38 %), dále investice do udržitelného zemědělství (31 %), energetické infrastruktury (28 %) a čistých technologií (28 %).

Průzkum Eurobarometr zaznamenal historicky nejvyšší podporu společné měny, a to jak v EU jako celku (74 %), tak v eurozóně (81 %). Pokud jde o vnímání stavu evropské ekonomiky, 48 % Evropanů ho považuje za dobrý (nárůst o jeden procentní bod od jara 2024), zatímco 43 % za špatný (nárůst o dva procentní body).

Tváří v tvář ruské agresivní válce proti Ukrajině souhlasí téměř devět z deseti Evropanů (87 %) s poskytováním humanitární podpory lidem postiženým válkou.

Ekonomické sankce vůči ruské vládě, společně a jednotlivcům schvaluje 71 % občanů EU a 68 % souhlasí s dodáváním finanční podpory Ukrajině. Šest z deseti souhlasí s tím, že EU udělila Ukrajině status kandidátské země, a 58 % s tím, že EU financuje nákup a dodávky vojenského vybavení na Ukrajinu. Válka na Ukrajině je nadále považována za nejdůležitější téma na úrovni EU (31 %) z 15 dalších (následuje imigrace s 28 % a mezinárodní situace s 22 %), zatímco 76 % evropských respondentů je názoru, že ruská invaze na Ukrajinu je hrozbou pro bezpečnost EU.

Standardní průzkum Eurobarometr 102 (podzim 2024) byl proveden v období od 10. října do 5. listopadu 2024 ve 27 členských státech. Celkem bylo osobně dotázáno 26 525 občanů EU. Rozhovory byly provedeny také v devíti kandidátských a potenciálních kandidátských zemích (ve všech kromě Ukrajiny) a ve Spojeném království.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3215>

První podzimní balíček evropského semestru v rámci nového rámce správy ekonomických záležitostí

Komise zveřejnila dne 26. listopadu první podzimní balíček evropského semestru od vstupu nového unijního rámce správy ekonomických záležitostí v platnost v dubnu 2024. Nový rámec podporuje členské státy při dosahování makroekonomické stability, růstu a fiskální udržitelnosti, které mají pro hospodářskou sílu EU v dnešním náročném globálním prostředí zásadní význam. Podporuje rovněž reformy a investice. Podzimní balíček evropského semestru přichází v době, kdy se hospodářství EU po delším období stagnace vrací k mírnému růstu. Přestože členské státy budou i nadále realizovat případnou fiskální korekci, počítá se výhledově s tím, že veřejné investice v roce 2025 vzrostou téměř ve všech členských státech, přičemž v několika z nich k nim významně přispějí Nástroj pro oživení a odolnost nástroje NextGenerationEU a fondy EU. Nový rámec správy ekonomických záležitostí stanoví jednodušší a transparentnější fiskální pravidla. Používá jediný operační ukazatel, konkrétně víceletou dráhu čistých výdajů členského státu, což usnadňuje sledování dodržování předpisů. Rámec rovněž zavádí dohled založený na posouzení rizik způsobených individuální fiskální situací každého členského státu a umožňuje pozvolnější fiskální korekci, bude-li podpořena konkrétními reformami a investicemi.

Základem nového rámce pro správu ekonomických záležitostí jsou střednědobé plány. Začleněním fiskálních, reformních a investičních cílů do jednotného střednědobého plánu vzniká soudržný a efektivní proces.

Komise dospěla k závěru, že 20 z 21 předložených plánů splňuje požadavky nového rámce a stanoví věrohodnou fiskální cestu k zajištění toho, aby úroveň zadlužení příslušných členských států dosáhla udržitelné sestupné trajektorie. Jedná se o tyto

členské státy: Česko, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francii, Chorvatsko, Kypr, Irsko, Řecko, Itálii, Lotyšsko, Lucembursko, Maltu, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko. U těchto členských států Komise doporučuje, aby Rada schválila dráhu čistých výdajů obsaženou v těchto plánech. V případě Nizozemska Komise navrhl, aby Rada doporučila dráhu čistých výdajů v souladu s technickými informacemi, které Komise předložila v červnu. Posouzení střednědobého plánu Maďarska Komise ještě nedokončila.

U pěti z 20 střednědobých plánů, které Komise vyhodnotila kladně, je dráha čistých výdajů založena na prodloužení období korekce ze čtyř na sedm let. Prodloužení se opírá o soubor reformních a investičních závazků obsažených v plánech. Ve všech pěti případech Komise dospěla k závěru, že opatření obsažená v plánech splňují kritéria odůvodňující prodloužení. Jde o střednědobé plány Finska, Francie, Itálie, Španělska a Rumunska.

Komise rovněž posoudila návrhy rozpočtových plánů na rok 2025 předložené 17 členskými státy eurozóny. Z posouzení vyplynulo, že osm členských států eurozóny je v souladu s fiskálními doporučeními, zatímco sedm členských států není plně v souladu (Německo, Finsko, Estonsko, Irsko, Lucembursko, Malta a Portugalsko), jeden členský stát není v souladu (Nizozemsko) a u jednoho z nich existuje riziko, že nebude v souladu (Litva).

Podzimní balíček dále představuje doporučení Komise týkající se víceleté dráhy čistých výdajů k nápravě nadměrného schodku u osmi členských států (Belgie, Francie, Maďarska, Itálie, Malty, Polska, Rumunska a Slovenska), na něž se v současné době vztahuje postup při nadměrném schodku.

Balíček rovněž obsahuje zprávu podle čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie pro Rakousko a Finsko, která hodnotí, zda tyto členské státy splňují kritérium schodku. Zatímco u Rakouska se v dalších dvou letech snížení nad 3% HDP neočekává a bude možná zařazeno do postupu při nadměrném schodku, u Finska se snížení očekává již v roce 2025.

Rada a Euroskupina budou nyní jednat o prvcích předložených v podzimním fiskálním balíčku evropského semestru. Jakmile Rada střednědobé plány schválí, Komise bude sledovat, zda členské státy dodržují závazky obsažené v těchto plánech po celé období, na které se plán vztahuje. Členské státy budou předkládat výroční zprávy o pokroku s cílem usnadnit účinné sledování a prosazování.

Komise ještě letos zveřejní druhou část podzimního balíčku evropského semestru, včetně roční strategie pro udržitelný růst, doporučení pro eurozónu, zprávy mechanismu varování a návrhu společné zprávy o zaměstnanosti.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://commission.europa.eu/publications/2025-european-semester-autumn-package_en

Rada EU dosáhla obecného přístupu k DPH v digitálním věku

Rada EU dne 5. listopadu přijala pozici k balíčku opatření pro DPH v digitálním věku z 8. prosince 2022. Balíček obsahuje tři návrhy: návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o pravidla DPH pro digitální věk; návrh nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) č. 904/2010, pokud jde o ujednání o správních spolupráci v oblasti DPH potřebná pro digitální věk; návrh prováděcího nařízení Rady, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 282/2011, pokud jde o požadavky na informace u některých režimů DPH. Nová pravidla představují první krok k řešení výzev, které přináší rozvoj ekonomiky platform, a pomáhají zajistit rovné podmínky mezi on-line a tradičními krátkodobými ubytovacími a dopravními službami.

Nový systém zavádí jednotné hlášení pro účely DPH v digitální podobě a v reálném čase na základě elektronické fakturace. Členské státy tak včas získají cenné informace, které potřebují ke zintenzivnění boje proti podvodům v oblasti DPH. Podniky budou vydávat elektronické faktury pro přeshraniční transakce mezi podniky a automaticky oznamovat údaje svému orgánu daňové správy. Ta bude vycházet ze stávající evropské normy pro elektronickou fakturaci v oblasti zadávání veřejných zakázek. Vnitrostátní orgány daňové správy pak budou údaje sdílet prostřednictvím nového informačního systému, který bude schopen poskytovat analýzy podezřelých činností. Rámec na vnitrostátní úrovni zajistí kvalitu údajů obsažených v elektronických fakturách, přičemž členské státy budou mít při uplatňování tohoto rámce flexibilitu. Rada se dohodla, že systém EU by měl být zaveden v roce 2030 a že všechny stávající vnitrostátní systémy by měly být se systémem EU interoperabilní do roku 2035.

Subjekty ekonomiky platform v odvětví osobní dopravy a krátkodobých pronájmů ubytování budou kromě toho odpovědné za výběr a odvádění DPH správcům daně v případech, kde příslušný dodavatel DPH neúčtuje. Toto opatření přispěje k vyrovnání podmínek mezi on-line a tradičními službami a zjednoduší život příslušným hostitelům a řidičům, kteří nebudou povinni odvádět DPH. V neposlední řadě tato iniciativa dále omezí nutnost vícenásobné registrace k DPH v různých členských státech a rozšíří již existující model „jednoho správního místa pro DPH“ pro nákupní společnosti.

Více informací je k dispozici v zde: https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation/vat/vat-digital-age-vida_en?prefLang=pt a zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/11/05/taxation-council-agrees-on-vat-in-the-digital-age-package/>

Řízení proti Česku o porušení právních předpisů

Komise dne 14. listopadu zveřejnila listopadové případy porušení právních předpisů EU ze strany členských států. Pokud jde o Česko, Komise zahájila řízení o nesplnění povinnosti zasláním výzvy Česku, jelikož nepředložilo své konečné aktualizované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu v souladu s nařízením o správě energetické unie a opatřeních v oblasti klimatu. Podle čl. 14 odst. 2 nařízení o správě měly všechny členské státy předložit své konečné aktualizované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu do 30. června 2024. Komise dosud obdržela 14 konečných plánů. Po rozsáhlých výměnách v návaznosti na předložení návrhů plánů a přijetí doporučení Komise členským státům těchto třináct členských států dosud nepředložilo konečné aktualizované vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu. Česko a dalších 12 členských států mají nyní dva měsíce na to, aby Komisi odpověděly. Neobdrží-li Komise uspokojivou odpověď, může se rozhodnout vydat odůvodněné stanovisko.

Více informací je k dispozici v češtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/inf_24_5223

Komise navrhuje zřízení jednotného digitálního portálu pro ohlašování v případě vysílání pracovníků

Komise dne 13. listopadu navrhla zřídit jednotný digitální portál pro ohlašování, jenž je určen společnostem poskytujícím služby a dočasně vysílajícím pracovníky do jiného členského státu, kteří jsou označováni jako „vyslaní pracovníci“. Jednotný trh EU zahrnuje 5 milionů vyslaných pracovníků. Jednou z hlavních administrativních překážek, s nimiž se jejich zaměstnavatelé potýkají, je zpracování mnoha dokumentů, které se v jednotlivých členských státech liší.

Použití veřejného rozhraní členskými státy nebude povinné. V členských státech, které se rozhodnou ho používat, sníží tento nový jednotný digitální portál pro ohlašování administrativní náklady podniků při vyslání jejich pracovníků do zahraničí. Návrh rovněž umožní lepší soulad se stávajícími pravidly, přičemž umožní prosazování spravedlivé mobility v souladu s vysokými standardy ochrany pracovníků. V zájmu zvýšení transparentnosti mohou členské státy rovněž zaslat kopii ohlášení vyslaným pracovníkům.

Návrh nařízení navržený Komisí má:

Snížit administrativní zátěž při vyslání pracovníků: jednotný digitální portál pro ohlašování umožní poskytovatelům služeb používat jednotný formulář místo 27 různých vnitrostátních formulářů. V průměru se tak doba strávená ohlašováním sníží o 73 %. Tento jednotný formulář bude k dispozici ve všech úředních jazycích EU. Požadované informace budou přehlednější a budou představovat přibližně 30

datových bodů. Pro účely ohlášení vyslaných pracovníků v EU tak vznikne uživatelsky vstřícné jednotné kontaktní místo, což podnikům umožní snáze plnit své povinnosti související s podáváním ohlášení příslušným vnitrostátním orgánům.

Posílit spolupráci mezi členskými státy: nový portál bude součástí systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI). Členské státy již systém IMI používají při podávání žádostí o informace nebo žádostí o vzájemnou pomoc s cílem monitorovat dodržování pravidel týkajících se vysílání pracovníků. Nové veřejné rozhraní bude rovněž založeno na technických řešeních, která již byla zavedena pro elektronická ohlášení vyslaných pracovníků v silniční dopravě, kde je elektronické veřejné rozhraní – rovněž připojené k systému IMI – k dispozici již od roku 2022.

Podpořit ochranu pracovníků: zjednodušením procesu podávání a aktualizace ohlášení vyslání se omezí případy nedodržování pravidel pro vysílání pracovníků a zvýší se transparentnost jejich vysílání. Členské státy budou moci snadněji provádět účinné a cílené inspekce, což přispěje k ochraně práv vyslaných pracovníků.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_24_5785

Rada přijala revidované nařízení a schválila závěry o evropské statistice

Rada dne 5. listopadu přijala změny unijního právního rámce pro vývoj, vypracovávání a šíření evropské statistiky, což představuje významný okamžik v modernizaci Evropského statistického systému. Nový rámec zajišťuje statistikům trvalý přístup k údajům, které mají v držení podniky a orgány veřejné správy. Evropský statistický systém tak bude moci využívat potenciálu digitálních zdrojů údajů a technologií, aby uspokojil rostoucí poptávku po nových, podrobnějších a včasnějších statistikách, reagoval rychleji a zároveň se snížila zátěž spojená s výkaznictvím. Revidované nařízení rovněž zavádí mechanismus pro statistickou reakci na krizové situace, který zajišťuje včasné a účinné shromažďování údajů v době nouze. Nařízení vstoupí v platnost 20. dní po zveřejnění v Úředním věstníku EU.

Více informací je k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15216-2024-INIT/en/pdf>

Rada schválila pozměněné plány pro oživení a odolnost Česka

Rada EU dne 5. listopadu schválila pozměněný plán pro oživení a odolnost Česka. Nástroj pro oživení a odolnost je unijní program rozsáhlé finanční podpory v reakci na výzvy, které před evropskou ekonomiku postavila pandemie covidu-19. Představuje ústřední prvek nástroje Next Generation EU, což je dočasný nástroj pro oživení, který umožňuje Komisi získávat finanční prostředky na podporu nápravy přímých hospodářských a sociálních škod způsobených pandemií. Aby členské státy mohly

nástroje využít, musí předložit Komisi plány pro oživení a odolnost, v nichž popsaly reformy a investice, které hodlají provést do konce roku 2026.

Dne 13. září 2024 předložilo Česko cílené změny svého plánu pro oživení a odolnost. Plán má hodnotu 9,2 miliardy eur ve formě grantů a půjček. Změny se týkají zejména digitalizace veřejné zprávy (včetně částečné digitalizace justice) a posílení kybernetické odolnosti.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14663-2024-ADD-1-REV-2/cs/pdf>

Rada přijala právní předpis EU o předávání trestního řízení

Rada dne 5. listopadu přijala nařízení EU, kterým se upravují podmínky, za nichž může být trestní řízení zahájené v jednom členském státě předáno jinému členskému státu. Tento právní předpis umožní zajistit, aby trestný čin vyšetřovala nebo stíhala země, která je v dané věci nejkompetentnější. Rovněž zabraní zbytečným souběžným řízením (se stejnou podezřelou osobou) v různých členských státech EU, a pomůže tak účinněji bojovat proti přeshraniční trestné činnosti.

Podle tohoto nového právního předpisu budou orgány jednotlivých zemí rozhodovat o žádosti o předání řízení (do jiného členského státu) na základě seznamu společných kritérií. Mezi ně patří i to, zda byl trestný čin spáchán na území členského státu, jemuž má být řízení předáno, nebo zda se v daném členském státě nachází jedna nebo více podezřelých nebo obviněných osob. Nařízení vstoupí v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU. Uvedené nařízení je přímo použitelné a použije se dva roky od svého vstupu v platnost.

Kompletní text nařízení je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-72-2024-INIT/cs/pdf>

Rada schválila nová pravidla pro pojišťovnictví

Rada dne 5. listopadu přijala dva právní předpisy, kterými se mění směrnice Solventnost II, a zavádí se nová pravidla pro ozdravné postupy a řešení krize pojišťoven. Nová pravidla Solventnost II posílí úlohu odvětví pojišťovnictví při poskytování dlouhodobých soukromých zdrojů investic evropským podnikům. Zároveň zvýší odolnost tohoto odvětví a zlepší jeho připravenost na budoucí výzvy v zájmu lepší ochrany pojistníků. Cílem nové směrnice o ozdravných postupech a řešení krize pojišťoven a zajišťoven je zajistit, aby byli pojistitelé a příslušné orgány v EU lépe připraveni na situace závažných finančních problémů, aby mohly relevantní orgány včas a rychle zasáhnout, a to i přeshraničně. Nová pravidla ochrání pojistníky a zároveň se minimalizuje dopad na ekonomiku, finanční systém a zamezí se

využívání peněz daňových poplatníků k řešení krizí. Směrnice budou v brzké době zveřejněny v Úředním věstníku EU a v platnost vstoupí 20 dní poté. Nová pravidla se začnou používat dva roky po vstupu v platnost.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-6-2024-INIT/cs/pdf> a zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-5-2024-INIT/cs/pdf>

Budapeštské prohlášení o Nové dohodě pro konkurenceschopnost Evropy

Evropská rada ve dnech 7. – 8. listopadu přijala Budapeštské prohlášení o Nové dohodě pro konkurenceschopnost Evropy, které reaguje na zprávu Enrica Letty nazvanou „Mnohem více než jen trh“ a zprávu „Budoucnost evropské konkurenceschopnosti“ Maria Draghiho, které identifikují kritické výzvy a předkládají na budoucnost zaměřená doporučení. Budapeštské prohlášení představuje strategický plán Evropské unie zaměřený na posílení ekonomické prosperity, konkurenceschopnosti a globálního vlivu EU. Reaguje na současné geopolitické, hospodářské a demografické výzvy a navazuje na předchozí iniciativy z Versailles, Granady a Bruselu.

Prohlášení zdůrazňuje potřebu jednotného a rozhodného postupu a stanovuje dvanáct klíčových oblastí pro zvýšení konkurenceschopnosti:

Prohloubení jednotného trhu: Vyzývá k plně fungujícímu jednotnému trhu jako hnací síle inovací, investic a ekonomické odolnosti.

Unie úspor a investic: Usiluje o vytvoření integrovaných evropských kapitálových trhů přístupných všem občanům a podnikům, zejména malým a středním podnikům a startupům.

Průmyslová obnova a dekarbonizace: Podporuje evropskou průmyslovou politiku zaměřenou na růst klíčových technologií budoucnosti a transformaci tradičních průmyslových odvětví.

Zjednodušení regulací: Zavazuje se k revolučnímu zjednodušení regulačního rámce pro podniky a snížení administrativní zátěže, zejména pro malé a střední podniky.

Obranná připravenost: Zdůrazňuje posílení technologické a průmyslové základny obrany a využití potenciálu kosmického průmyslu.

Výzkum a inovace: Cílí na dosažení předního postavení Evropy ve výzkumu a inovacích a splnění cíle výdajů na výzkum a inovace ve výši 3 % HDP do roku 2030.

Energetická suverenita a klimatická neutralita: Usiluje o vytvoření skutečné energetické unie s dekarbonizovaným energetickým mixem a dodávkami cenově dostupné a čisté energie.

Oběhové hospodářství: Podporuje budování oběhovějšího hospodářství s efektivnějším využíváním zdrojů a rozvoj integrovaného trhu s druhotnými materiály.

Digitální transformace: Zaměřuje se na posílení technologických kapacit EU a urychlení digitální transformace napříč odvětvími.

Investice do dovedností: Klade důraz na využití talentů v Evropě a investice do dovedností pro podporu vysoce kvalitních pracovních míst.

Obchodní politika: Prosazuje ambiciózní, silnou, otevřenou a udržitelnou obchodní politiku, která hájí a prosazuje zájmy EU.

Zemědělství: Usiluje o dosažení konkurenceschopného, udržitelného a odolného zemědělského odvětví a posílení postavení zemědělců v potravinovém dodavatelském řetězci.

Pro realizaci těchto cílů prohlášení zdůrazňuje potřebu mobilizace veřejných i soukromých investic a prozkoumání nových finančních nástrojů. Vyzývá všechny orgány EU, členské státy a zúčastněné strany k urychlenému provedení této nové dohody pro konkurenceschopnost Evropy. Ke zvýšení naší konkurenceschopnosti musí být všechny nástroje a politiky využívány komplexním a soudržným způsobem jak na úrovni EU, tak na úrovni členských států.

Více informací je k dispozici v češtině zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2024/11/08/the-budapest-declaration/>

Evropská rada jmenovala novou Evropskou komisi

Evropská rada dnes písemným postupem jmenovala Evropskou komisi na období od 1. prosince 2024 do 31. října 2029. Předsedkyní Komise bude Ursula von der Leyen (Německo) a vysokou představitelkou Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiky Kaja Kallas (Estonsko), která bude rovněž zastávat funkci jedné z místopředsedkyň Komise podle čl. 18 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii (SEU).

Členkami a členy Komise dále budou: Magnus Brunner (Rakousko), Hadja Lagbib (Belgie), Ekaterina Spas Gečeva-Zacharieva (Bulharsko), Dubravka Šuica (Chorvatsko), Constantinos Kadis (Kypr), Jozef Síkela (Česko), Dan Jorgensen (Dánsko), Henna Maria Virkkunen (Finsko), Stéphane Séjourné (Francie), Apostolos Tzitzikostas (Řecko), Olivér Várhelyi (Maďarsko), Michael McGrath (Irsko), Raffaele Fitto (Itálie), Valdis Dombrovskis (Lotyšsko), Andrius Kubilius (Litva), Christophe Hansen (Lucembursko), Glenn Micallef (Malta), Wopke Bastiaan Hoekstra (Nizozemsko), Piotr Arkadiusz Serafin (Polsko), Maria Luís Casanova Morgado Dias de Albuquerque (Portugalsko), Roxana Minzatu (Rumunsko), Maroš Šefčovič (Slovensko), Marta Kos (Slovinsko), Teresa Ribera Rodríguez (Španělsko), Jessika Roswall (Švédsko). Nová Komise byla jmenována poté, co ji dne 27. listopadu 2024

schválil Evropský parlament. SEU stanoví, že: „Předseda, vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a ostatní členové Komise podléhají jako sbor schválení Evropským parlamentem. Na základě tohoto schválení jmenuje Evropská rada Komisi kvalifikovanou většinou.“ (čl. 17 odst. 7 SEU).

Rada schválila prohlášení EU o společném pohledu na uplatňování mezinárodního práva v kyberprostoru

Rada dne 18. listopadu schválila prohlášení EU a jejích členských států o společném pohledu na uplatňování mezinárodního práva v kyberprostoru. Prohlášením se dává najevo, že mezinárodní právo je i nadále vhodné pro daný účel v této digitální oblasti, a opakuje se v něm, že státy musí při provádění činností v kyberprostoru dodržovat určitá pravidla a povinnosti. V prohlášení se uznává, že nepřátelské chování v kyberprostoru, včetně ransomwaru, roste co do rozsahu, závažnosti, sofistikovanosti a dopadu, což představuje velkou výzvu a hrozbu pro fungování evropských společností, ekonomik a způsobu života. Kyberprostor však není doménou bez práva. Dodržování rámce OSN pro odpovědné chování států v kyberprostoru má i nadále zásadní význam pro zachování mezinárodní míru, bezpečnosti a stability. EU a její členské státy proto znovu potvrzují, že jsou plně odhodlány provádět rámec OSN pro odpovědné chování států v kyberprostoru, který byl přijat na základě konsensu a při několika příležitostech potvrzen Valným shromážděním OSN, což mimo jiné potvrzuje, že na kyberprostor se plně vztahuje mezinárodní právo, zejména Charta OSN, mezinárodní právo v oblasti lidských práv a mezinárodní humanitární právo. EU a její členské státy budou nadále spolupracovat s mezinárodními partnery na zavedení jednotného, stálého, inkluzivního a pravidelného mechanismu OSN zaměřeného na konkrétní kroky s cílem zavést a zlepšit odpovědné chování států v kyberprostoru.

Kompletní text prohlášení je k dispozici v angličtině zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15833-2024-INIT/en/pdf>

JUDIKATURA:

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-126/23 Burdene, ze dne 7. listopadu 2024

Odškodňování obětí násilných trestných činů: automatické vyloučení některých rodinných příslušníků oběti vraždy nezaručuje „spravedlivé a přiměřené“ odškodnění. Je třeba zohlednit i jiné okolnosti než jen rodinné vazby, jako je rozsah újmy, která vznikla vyloučeným rodinným příslušníkům.

V roce 2018 uložil italský soud pachateli vraždy bývalé partnerky povinnost zaplatit rodinným příslušníkům oběti odškodnění. Vzhledem k tomu, že pachatel vraždy byl platebně neschopný, italský stát vyplatil odškodnění – a to v nižší výši než byla původně stanovena – pouze dětem oběti a jejímu manželovi, se kterým žila několik let odděleně. Rodiče, sestra a děti oběti se obrátili na soud prvního stupně v Benátkách a domáhali se „spravedlivého a přiměřeného“ odškodnění, které by zohledňovalo újmu, jež jim v důsledku vraždy vznikla. V těchto souvislostech se italský soud Soudního dvora dotázal, zda je vnitrostátní právní úprava, která automaticky vylučuje vyplacení odškodnění některým rodinným příslušníkům oběti úmyslného násilného trestného činu v případě její vraždy, slučitelná s unijní směrnicí o odškodňování obětí trestných činů.

Soudní dvůr předně uvedl, že tato směrnice ukládá členským státům povinnost zavést systém odškodnění, u něhož musí být možné, aby se vztahoval nejen na osoby, vůči nimž samotným byl namířen úmyslný násilný trestní čin, jakožto na přímé oběti, ale i na blízké rodinné příslušníky těchto přímých obětí, jestliže jsou nepřímě vystaveni následkům tohoto trestného činu, jakožto na oběti nepřímé. Soudní dvůr dále připomněl, že dotčená směrnice ukládá členským státům povinnost zavést systém odškodnění obětí úmyslných násilných trestných činů, který zaručuje spravedlivé a přiměřené odškodnění. Ačkoliv mají členské státy v tomto ohledu určitý prostor pro uvážení, nemohou poskytovat odškodnění, které by bylo čistě symbolické nebo zjevně nedostatečné s ohledem na závažnost následků spáchaného trestného činu pro tyto oběti. Soudní dvůr kromě toho uvedl, že i když dotčený vnitrostátní systém počítá s paušálním odškodněním, sazebník náhrad musí být dostatečně podrobný, aby se zabránilo tomu, že odškodnění stanovené pro určitý druh násilného jednání bude zjevně nedostatečné.

Soudní dvůr tedy rozhodl, že vnitrostátní systém, který automaticky vylučuje některé rodinné příslušníky z nároku na jakékoli odškodnění pouze proto, že jsou tu jiní rodinní příslušníci, s tím, že se nezohledňují jiné okolnosti (jako jsou zejména materiální důsledky, které má pro tyto rodinné příslušníky vražda dotyčné osoby, nebo skutečnost, že zesnulá osoba tyto rodinné příslušníky vyživovala nebo že s ní žili ve společné domácnosti), nemůže vést ke „spravedlivému a přiměřenému odškodnění“.

Kompletní text rozsudku je k dispozici zde:
<https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2024-11/cp240188cs.pdf>

SDEU: Rozsudky Soudního dvora ve věcech C-808/21 Komise v. Česká republika a C-814/21 Komise v. Polsko, ze dne 18. listopadu 2024

Odepření práva stát se členem politické strany občanům Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, je v rozporu s unijním právem. Česká republika a Polsko tím, že stanoví takový požadavek státní příslušnosti, nezajišťují rovné zacházení se svými státními příslušníky, pokud jde o účinný výkon práva být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu.

Unijní právo přiznává právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu občanům Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky. Vzhledem k tomu, že členství v politické straně podstatně přispívá k výkonu volebních práv přiznaných unijním právem, má Soudní dvůr za to, že Česká republika a Polsko porušily toto právo tím, že občanům Unie, kteří mají bydliště v těchto členských státech, jejichž nejsou státními příslušníky, odepírají právo stát se členy politické strany. Jejich členství v politické straně nemůže ohrozit národní identitu České republiky nebo Polska. České a polské právní předpisy přiznávají právo stát se členem politické strany pouze vlastním státním příslušníkům. Podle Evropské komise proto občané Unie, kteří mají bydliště v těchto členských státech, ale nejsou jejich státními příslušníky, nemohou své právo být voleni v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu, které je zakotveno v unijním právu, vykonávat za stejných podmínek jako čeští a polští státní příslušníci.

Komise měla za to, že takové odepření představuje rozdílné zacházení na základě státní příslušnosti, a podala proto proti České republice a Polsku žaloby pro nesplnění povinnosti k Soudnímu dvoru. Soudní dvůr těmto žalobám vyhověl a určil, že tyto dva členské státy nesplnily povinnosti, které pro ně vyplývají ze Smluv. Soudní dvůr uvedl, že účinný výkon volebních práv v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu, která zaručuje unijní právo, vyžaduje, aby občané Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, měli rovný přístup k prostředkům, jimiž disponují státní příslušníci tohoto členského státu za účelem účinného výkonu těchto práv.

Kompletní text rozsudku proti České Republice je k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-808/21>

ESLP: Rozsudek Nezirić proti Bosně a Hercegovině (stížnost č. 4088/21), ze dne 5. listopadu 2024

Evropský soud pro lidská práva jednomyslně rozhodl ve věci **Nezirić proti Bosně a Hercegovině**, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (právo na respektování soukromého a rodinného života – právo na respektování korespondence).

V roce 2018 bylo proti stěžovateli, advokátovi Sanelu Nezirićovi, zahájeno trestní řízení pro podezření z trestného činu spojeného s kriminálním sdružením a zneužitím pravomoci. V rámci tohoto řízení byla povolena konfiskace a prohlídka jeho mobilního telefonu. Odvolací soudy rozhodnutí o zabavení telefonu potvrdily. Telefon stěžovatele byl zabaven v jeho kanceláři a veškerý jeho obsah byl zkopírován na DVD, avšak bez přítomnosti stěžovatele nebo zástupce advokátní komory. Později byl tento obsah prozkoumán vyšetřovateli na základě pokynu státního zástupce. Vyšetřovatelé použili čísla z telefonních kontaktů dalších podezřelých jako kritéria pro vyhledávání v získaných datech. Celý zkopírovaný obsah telefonu (tj. veškerá data) byl předložen jako důkaz u soudu, a to i přes námitky stěžovatele. Soud proto nařídil, aby byly jako důkaz předloženy pouze komunikace relevantní k probíhajícímu řízení.

ESLP zdůraznil, že důvěrnost komunikace mezi advokátem a klientem (advokátní povinnost mlčenlivosti) je zásadním prvkem právního státu. Toto právo by mělo být chráněno silnými procesními zárukami, zejména v případech, kdy dochází ke konfiskaci a prohlídce zařízení obsahujících citlivé údaje.

ESLP se zaměřil na několik zásadních nedostatků v postupu státních orgánů:

1. **Absence dohledového mechanismu:** Prohlídka obsahu telefonu probíhala bez přítomnosti stěžovatele nebo člena advokátní komory, což je standardní záruka při zabavování a zjišťování dat u advokátů v mnoha jurisdikcích.
2. **Nedostatečné zaměření na relevantní data:** Vnitrostátní legislativa nevyžadovala povinné cílené vyhledávání nebo filtrování dat. V tomto případě byla celá kopie obsahu telefonu předložena jako důkaz, a to i přes to, že některé informace mohly být zcela irelevantní nebo chráněné advokátní mlčenlivostí.
3. **Absence soudního dohledu:** Data z telefonu byla analyzována pouze na základě pokynu státního zástupce, bez jakéhokoliv zapojení soudní moci, což bylo vnímáno jako zcela nedostatečný dohled nad procesním postupem.

ESLP dospěl k závěru, že vnitrostátní právní úprava postrádala potřebné procesní záruky k ochraně údajů podléhajících advokátní povinnosti mlčenlivosti. Tento postup vedl k nepřiměřenému zásahu do práva stěžovatele na respektování korespondence dle čl. 8 Úmluvy.

Celý rozsudek ESLP naleznete v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-237816>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK